

Một số ý kiến của người dân về Dự thảo Luật Thống kê (sửa đổi)

Sau khi nghiên cứu và xem xét Dự thảo Luật Thống kê (sửa đổi), đa số người dân đồng tình với quan điểm sửa đổi và đánh giá cao Dự thảo Luật lần này. Dự thảo Luật lần này đã có nhiều tiến bộ, tuy nhiên, vẫn còn một số ý kiến góp ý, đề nghị xem xét lại một số nội dung cụ thể, nhằm hoàn thiện hơn như sau:

Dự thảo Luật Thống kê (sửa đổi) đã bao quát thêm các thống kê "ngoài Nhà nước", nhưng khi đi vào nội dung, vẫn nhấn mạnh thống kê Nhà nước, mà "chưa nhận thức rõ" đây là Luật Thống kê, chứ không phải Luật thống kê Nhà nước, chỉ có 3 điều có đề cập đến yếu tố thống kê ngoài Nhà nước với nội dung quy định mang tính bó hẹp hoạt động của hoạt động thống kê của các đơn vị ngoài nhà nước hơn là thể hiện sự cởi mở cho phép họ tham gia dưới góc độ đa dạng vào công tác thống kê. Do đó, có ý kiến cho rằng nên tách phần Nhà nước ra riêng, việc coi trọng thống kê các tổ chức ngoài Nhà nước để làm phong phú thêm các số liệu kinh tế - xã hội và cũng là biện pháp để kiểm tra thêm.

Dự thảo Luật Thống kê (sửa đổi) có quá nhiều các nội dung kỹ thuật liên quan đến cách tổ chức, hoạt động của cơ quan thống kê nhà nước. Trong khi đó, các quy định về cách hành xử của các đối tượng tham gia Luật lại không rõ ràng, đặc biệt là phía đơn vị sử dụng thông tin thống kê. Đề nghị cụ thể hóa hơn nội dung này vì quy định như hiện tại có thể không đảm bảo tính khách quan và chưa bảo đảm quyền lợi của người sử dụng số liệu thống kê.

Về hoạt động dự báo thống kê, đây là việc sử dụng thông tin thống kê để đưa ra các

Dự báo về xu thế và diễn biến kinh tế - xã hội. Do đó, cần cân nhắc đưa chi tiết thêm nội dung này vào Dự thảo Luật.

Về phần cung cấp thông tin thống kê, có ý kiến đề nghị bổ sung thêm hệ thống thông tin thống kê cấp xã, phường, thị trấn vì thông tin thống kê được lấy trực tiếp từ cấp này. Người làm công tác ở cấp xã cũng là người làm thống kê trong hệ thống thống kê nhà nước (việc quy định tách riêng ra là không đúng).

Về sự tham gia của thống kê tư nhân và xử lý cung cấp thông tin: các quy định trong Dự thảo Luật chưa thể hiện rõ vai trò của thống kê tư nhân (vai trò của các cơ quan này rất mờ nhạt), thống kê nhà nước lại quá ôm đồm. Hơn nữa, các hoạt động thống kê tư nhân dường như giờ không còn đa dạng như trước nữa mà chỉ bó hẹp ở việc đào tạo, tư vấn, vậy việc tổ chức các khảo sát xã hội khác thì có thuộc công việc của thống kê tư nhân không?... Trên thực tế, các cơ quan cung cấp thông tin có cơ cấu ngành từ Trung ương đến địa phương sẽ chịu trách nhiệm cung cấp thông tin thống kê nội bộ để ngành Thống kê đưa ra số liệu. Tuy nhiên, có cần thiết không khi cả hệ thống 7000 cán bộ thống kê hiện tại tham gia vào việc thu thập, tổng hợp, phân tích và công bố số liệu thay vì các cơ quan chuyên ngành chịu trách nhiệm về số liệu do họ cung cấp và chỉ cần một Hội đồng thống kê quốc gia tiếp nhận và công bố, trích dẫn nguồn như vậy vừa tăng được trách nhiệm giải trình cho các cơ quan chuyên ngành về số liệu vừa cắt giảm được cán bộ. Các nghiên cứu chuyên ngành/ độc lập thì do Hội đồng thống kê thực

hiện bằng cách thuê tổ chức bên ngoài. Đơn cử ví dụ về Giá trị sản xuất nông nghiệp, ngành Thống kê cũng chỉ làm việc thu số liệu từ ngành nông nghiệp sau đó rà soát, tính toán mẫu để ra kết quả. Nói khác hơn đầu mỗi cung cấp số liệu sơ cấp là cán bộ ngành nông nghiệp; việc rà soát kinh tế hộ hiện tại cũng cơ bản là giao cho các cơ quan ngành chức năng là chính. Nếu các khảo sát chuyên ngành này thuê tư nhân thực hiện thì sẽ vừa kích thích được sự phát triển trong nước, vừa giảm việc cho cán bộ nhà nước. Về điểm này, thiết nghĩ nên đặt tư duy nhà nước phục vụ làm đầu. Về cơ chế phản biện tính chính xác của số liệu thống kê chỉ mang tính tương đối và rất cần cơ chế phản biện trong điều kiện các quy định về công khai phương pháp thống kê và số liệu. Như vậy mới tránh được các vấn đề hiện hữu về tính sai, tính trùng GDP... Hiện tại, quy định về cơ chế phản biện của Luật với sự tham gia rộng rãi của các bên liên quan là khá yếu.

Quy định như hiện tại như dự thảo Luật không thể hiện được vai trò trung lập/chuyên nghiệp của hoạt động thống kê cũng như cơ quan thống kê. Luật chưa nhấn vào việc kiến tạo môi trường pháp lý cho hoạt động thống kê chung. Quyền tiếp cận thông tin thống kê

cũng không rõ ràng, đặc biệt là ranh giới giữa các thông tin mật và không mật. Quy định này tạo nên sự băn khoăn của người dân vì cho rằng các cơ quan nhà nước có thể lợi dụng quy định này để che giấu thông tin thống kê. Vì vậy, có ý kiến cho rằng, Luật nên làm rõ các vấn đề sau:

+ Phần thông tin công bố và nghiệp vụ thống kê theo phân cấp theo tổ chức chính quyền: là những thông tin phải cung cấp công khai vô điều kiện vì sử dụng tiền thuế của dân để điều tra thì phải công bố.

+ Phần thông tin mang tính dịch vụ trong đó có luôn về cơ chế phí/mua bán, trao đổi, trích dẫn nguồn. Như vậy vừa tạo nguồn thu vừa giúp hoạt động thống kê trở nên minh bạch.

Ngoài ra, Dự thảo Luật nên nêu rõ mức kinh phí chung cho các cuộc điều tra và báo cáo thống kê nhà nước, cơ quan nào trả kinh phí; trách nhiệm thực hiện tất cả các cuộc điều tra hay những cuộc điều tra nào? Điều tra viên thống kê (gồm người ngoài nhà nước hay người do Cục Thống kê tỉnh, Chi cục Thống kê huyện hợp đồng), phân biệt rõ về trách nhiệm, quyền lợi giữa điều tra viên do hợp đồng với điều tra viên nhà nước các cấp.

